

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐԾՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ, ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ 39.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 12, 1886

ԹԻԻ 24.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Երևա
Լաւ կանոն մը	185
Հին կտակարան ոչ խափանեալ	185
Աղթընի Պատանխան	186
Հոգատարութեան Գերին	186
Պատերազմ ընդդէմ Վայրի Ձեռք	186
Լինչի Օրէնք Եւ Մոթեման Յամին 1863	187
Այլեւայլ	188
Փշտնք	189
Բեթանիոյ Նահանգային Ժողովը	189
Նամակներ	190
Հանդէս Փաղաքական	191
Արժէք Իրանոյ	192

ԱՒԵՏԱՐԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամէն Շաբաթ օր:

Տարեկան գինն է՝ ի Թուրքիա՝ 2 Մեհիտիյէ, վեց ամսեայն՝ 1 Մեհիտիյէ, կանխիկ, եւ հատը 40 փարա: Օտար երկրաց համար տարին 45 դանեկան, կանխիկ: Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է:

Խմբագրութեան եւ բաժանորդագրութեան պատկանեալ նամակներ պարտ է ուղղել առ Մ. Ռ. Պարսնըմ, Ամերիկացի խան, Կ. Պոլիս:

Ամերիկայի Միտիոնարոյն Ընկերութեան կողմանէ,
Ռ. Պ. ԿՐԻՆ, ԽՄԲԱԳԻՐ
Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, ՓՈԽ-ԽՄԲԱԳԻՐ

ԼԱԻ ԿՍՆՈՆ ՄԸ

Վարուց լաւ կանոն է այլոց հետ մեր առնչութեան և վարման մէջ բռնաւ չխօսել կամ չընել կամ զոնց չընել բան մը որ անոնց մահուանէն ետքը մեզ տուիթ ըլլայ ցաւելու: Մտքի այն վիճակը զոր կ'արթնցունէ այն առիթը խորհել այն անձանց վրայ, յարմար վիճակն է ունենալու անոնց հետ վարման համար մինչ կենդանի են: Վարուելու մասին իմաստութիւնը չէ կախեալ անոնց կենդանի կամ մեռեալ ըլլալուն վրայ, այլ Աստուծոյ օրինաց վրայ նաեւ այն յարաբերութեանց վրայ զորս ունին մարդիկ իրարու հետ: Վարմունքը, կամ զանցառութեան կամ դործողութեան, որ է անհամաձայն սիրոյ օրինաց՝ չունի պատշաճ տեղի ոչ այս և ոչ ուրիշ աշխարհի մէջ: Եթէ կանոնը զոր կը թելադրենք, ըլլար ընդհանուր կանոն մարդկային վարուց մէջ, երկրի վրայ մեր կեանքը պիտի ըլլար շատ աւելի երջանիկ և կարի շատ զիջեցուցիչ ցաւեր պիտի չունենային դոյութիւն: Օրինակի համար, դիցուք թէ գտնուին երկու անձնք, ուր և կին, որ կենակցին եր-

կար տարիներ յոյժ սերտ սիրով երկրաւոր ամէն պարագայից մէջ, և այնպէս ընդ միմեանս համաձայնութեամբ ապրին յամենայնի բանիւ և դործով, որ երբ կը մեռնի անոնցմէ մին, այն որ ողջ կը մնայ չտեսնէ բան մը իւր վարմանց մէջ որ վիշտ պատճառէ իրեն: Ո՛չ ապաքէն այս բանը պատճառ է անչափ սիրովանաց անոր իւր ամուսնին զրկուելու վշտաց մէջ: Ենթադրենք ճիշդ ասոր հակառակ վիճակ մը առն և կնոջ մէջտեղ. եթէ ամուսնոյն մահուանէն ետքը ողջ մնացող այլը կամ կինը ունի մարդկային սիրտ, դառն և զիջեցուցիչ վիշտ պիտի զգայ իւր դէշ վարմանց համար մեռնողին հետ, որ անցած է ժամանակը և անհար է այժմ շուկել իւր վարմունքը, անցած է ժամանակը ինքզինք արդարացունելու իւր այն յոռի վարմանց համար, և իւր սըրտին վիշտը յայտնելու անոր որ այժմ է մեռած: Լաւագոյն եղանակը է այնպէս ապրել մեր այլոց հետ վարմանց մէջ որ առիթ չունենանք այսպիսի վիշտ զգալու: Այսպիսի վարմունք մը պիտի ընէ մեր կեանքը քրիստոնէականութեամբ: Քրիստոս պէտք չունէր իւր անձին չքմեղանք ընելու կամ ինքզինք արդարացունելու որեւիցէ անձի մը առջեւ, կամ յետոյ կոչելու իւր որեւիցէ խօսքը կամ գործը: Նա իմաստութեամբ կը վարուէր միշտ և ամէն պարագայից մէջ: Եթէ մենք կ'ուզենք երջանիկ ընել մեր կեանքը, երջանիկ ընել նաեւ այլոց կեանքը, պարտաւր մեր մէջ մշակել անոր վարքը, և նմանել անոր մարմուր և քաղցր օրինակին: Պարտաւր սիրել ժպիտ ամէն ճամբու վրայ որմէ կ'անցնինք, և ոչ խոփու դէմք և անէծք որովք վըշտացունենք և առաւապեցունենք ուրիշները: Չկայ աշխարհիս մէջ աւելի իմաստուն և բարւոք բան՝ քան անկեղծ և բարի զգացում:

ՀԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆ ՈՉ ԽՄՓԱՆԵԱԼ

Վոյթէր դուշակեց անպատկառ ըրութեամբ թէ քրիստոնէութիւնը պիտի ըլլայ աշխարհիս երեսէն անհետ

քսան և հինգ տարիէն: Կը պնդէր թէ իրեն և Գաղիոյ միւս անհաւատից գըրութիւնները մահացու հարուած տուած էին անոր: Այսօր որ մի գար անցած է յորմէ հեռէ վոյթէր բրաւ այդ գուշակութիւնը, քրիստոնէից Սուրբ Գրոց օրինակները որ կը շրջաբերին միայն ի Գաղիա, թէպէտ կաթողիկ երկիր մ'է, ամէն տարի հարիւր հազարներով կը հաշուին, մինչ գրավաճառք կ'ըսեն թէ չկայ ուրիշ գիրք որ այնչափ երկար ժամանակ սպասէ անոնց դրադարաններուն մէջ քան որչափ վոյթէրի գրեանք որ երբեմն էին հռչակաւոր:

Աւետարանին թշնամեաց սիրելի խորամանկութիւնն է (անշուշտ ոչ որ կրնայ կոչել զայն ձեռնարկութիւն), պնդել թէ խափանուած է այն, թէ աշխարհ տեսած է անոր անհետանալը, թէ ուրիշ անապաշտութեանց նման լրացած է անոր ժամանակն ևս: Մասնաւորապէս Հին կտակարանին վրայ այս ձեռով կը խօսին այս պոռոտախօս հակառակորդք: “Կը գտնուի” որ, որ հաւատայ թէ աշխարհ ստեղծուեցաւ վեց աւուր մէջ, թէ Յեսու կեցուց արեւը, թէ ճշմարիտ է Յովնանու և կէտ ձկան պատմութիւնը: Բարէ, ես կը կարծէի թէ մտադի մարդիկ մէկ կողմ նետած են զանոնք,” ըսաւ մօտերս մանկամարդ օրիորդ մը: Հաւանականապէս դիւրին չէր գտներ նա տալ պատճառանք թէ ինչու համար կը մերժէր իւր հարց հաւատքը: Բայց անոր այն յանդուգն խօսքերն էին պատու անհաւատից Ժպիտի խօսքերուն թէ Հին կտակարանն է խափանեալ: Որեւիցէ սուտ որ կը շարունակուի խօսել կրնայ առնուլ կերպարան ճշմարտութեան զօրութեան և ուժգնութեան: Աստուածաշունչին պատմած իրողութեանց այս բացարձակ ուրացութիւնները, մեր օրերն են անհաւատից ձեռքը մեծ գրամագլուխ: Այլսեն թէ գիտութիւնը սուտ կը հանէ Մովսիսի պատմութիւնն ի մասին երկրիս կազմութեան նոյն իսկ այն ժամանակը երբ գիտունք կը գտնեն թէ ըսքանչելի համաձայնութիւն մը կայ

կը բաղկանար բաւական թուով կառավարաններէ եւ խաշնորածներէ, հեծեալ եւ սպառազինեալ: Գիշեր մը վայրի ձիոց ահազին երթամալ մը եկաւ եւ շրջադառնոց դայտ կառաւան այնպէս որ զոնոնք վանելու համար հարկ եղաւ դիմել հրազինուց: Հետեւեալ օրը այս կենդանիք էին աւելի բազմութիւն քան երբէք, յորոց բազումք կը վազվազէին սաստիկ արագութեամբ, եւ կը ներկայէին գեղեցիկ տեսարան մը մինչ կը տարածուէին դաշտին վրայ կէս մըն կամ աւելի երկայնութեամբ, տատանելով իրենց թաւամազ սրտերը հովին դէմ: Ի տես այս խուռներում կենդանեաց, կարծուեցաւ թէ մասնաւոր պատճառ մը կար, մանաւանդ որ ձիերը, ինչպէս նաեւ շատ եղջերուք եւ այծեմուկք ահաբեկեալ կը թուէին: Պատմութիւնը կը շարունակէ սապէս. —

Հետեւեալ օրը, հեռաւոր հորիզոնը հոն գէպ մեր կը թուէր խորով ահագնաթաւոյ շարժմամբ: Զոյգ-դիտակիս միջոցաւ նշմարեցի վայրի ձիոց ահազին երթամալ մը, որ կը մօտենար մեզ ուժղին արշաւանօք: Մեր կռաց ազդեալ կատուեաց գազաթներէն հըրապուրեալ ահաբեկեալ կենդանիք ուղղակի դիմեցին գէպի մեզ: Մեր ջորիք սկսան յաւաքել, եւ ես զարհուրեցայ վախալով թէ մեր բոլոր կենդանիք ի փախուստ պիտի գտնային առ ահի: քանզի ոչինչ կրնայ զբաւ պել այս իրկչոտ կենդանիները երբ անգամ մը խորշին: Առաջին նախադրուշուծիւնս էր ամբողջ ձիւն տակ կառքերը շարքի վերաւ ձել, այնպէս որ առաջին շարքին մէջ եղող ջորիք միայն կրնային տեսնել վայրի ձիերը: Երրորդ շարքին ջորիք շարուեցան երկրորդին կից, եւ որ ի կարգին. այս կերպով իւրաքանչիւր կառք կը պաշտպանէր ձիերը միւս կառքին որ կը հետեւէր անոր: Արդ ամէն կառաց անիւները արգելեցինք դառնալէ, մինչ մարդիկ կը կայնէին առաջնորդ կառաց քով սանձելու եւ հանդարտ պահելու համար զանոնք: Չորս ջորիք լծուած էին մէն մի կառքի: Որովհետեւ չունէի յօժարութիւն, հակառակ կամոցս, քշուի տարուելու այդ մոլեղնեալ վայրի ձիոց երամակին մէջ, վար իջայ եւ կապեցի ջորիս կառքի մը: Յետոյ առինք մեր հրազենները եւ վազեցինք առաջ դիմադրելու այդ արշաւող խտերախնծոյցներուն, որք զրեթէ առաթուր կոխելու վրայ էին զմեզ՝ լիթխարի եւ անվեհեր երիւկարի մը առաջնորդութեամբ: Սկսանք պտուպել հրազեն անոնց վրայ մինչ կը մերձենային մեզ, եւ բարեբախտաբար յաջողեցանք: Առաջնորդը նահանջեալ, եւ ամենի կենդանեաց ահազին կոյտ մը կարծես թաթառի նման քերեց անցաւ մեր մօտէն, ի մեծ ազատութիւն մեր:

Սակայն քիչ ետքը պարտաւորեցանք զիմադրել մի այլ թշնամոյ, ոչինչ նուազ ահաբեկու քան այս վայրագ ձիերը: Հետաւոր հորիզոնին վրայ, ձիւք հանդէպ մեր, կ'երեւէր սեւ ծուխ մը՝ որ շարունակ կը բարձրանար եւ կը թանձրանար ցորչալի կը մօտենայինք անոր, եւ, միանգամայն, մղեալ նպաստաւոր հովէ մը կը յառաջանար գէպի մեզ: Մեծատարած դաշտավայրը փռնկած էր: Ամբողջ երկինքը, մեր առջեւ, մթազնած էր սեւ ծխով որ կը բարձրանար հրակէզ խոտէն: Այս պարզեց խուռնութեաց փախուստը վայրի ձիոց եւ այլ կենդանեաց, որք սոսկմամբ խոյս կուտային կրակին առջեւէն: Երբ բոցերը կը հասնէին բարձր աճած խոտի կոյտերու, ծխոյ թանձրախիտ ծաւալներ կը բարձրանային գէպի վեր, մինչ կ'ենդանի բոցեր կարծես արշաւատուր կ'ընթանային դաշտին

վրայէն: Բաւական ժամանակ ձիք եւ ջանք ըրինք, ձիւն վրայ նստած կամ ձիէն իջնելով, կորող չեղանք սակայն դոնել անցք մը հրաբորբոք դալարեաց մէջէն: Վերջապէս տեսնուեցաւ տեղ մը ուր խոտը կարծողոյն էր, եւ ուր կրակը նուազ կատաղութեամբ կը մոլեղնէր: Հոս, հեծեալք մտրակելով ուժղին իրենց երկվարները, մի քանի ոստումներէ ետքը անցան կրակէն անդին:

Պատշաճ է յիշել հոս, թէ վայրի ձիք որոց նկատմամբ խօսուեցաւ, բնիկ չեն Հիւս. Ա. մերիկայի, այլ Սպանիացի շահագէտք ներմուծած էին զանոնք իրենց ժամանակէն քիչ ետքը, հաւանօրէն 1550ին: Յայնժամ անոնք փախան դաշտերը, ուր, գտնելով առատ ճարակ, արագաբար աճեցան եւ տարածուեցան այն ընդարձակ սահմանաց վրայ, որ կը կազմեն այժմ Թեքսաս նահանգը:

ԼԻՆՉԻՆՈՐԷՆԻ Ի ՄՈՆՈԹԱՆԱ ՅԱՄԻՆ 1863

Աւետարների խմբագիրը այցելեց Մոնթանա Միացեալ Նահանգաց արեւմտեան կողմերը ասկէ 2 1/2 տարի առաջ եւ շատ բաներ լսեց եղանակին վրայ որով այն սահմանին մէջ գտնուող լաւագոյն անձինք իրենց ձեռքն առին օրէնքը դեռ չհաստատուած արգելիկ կարգաւորեալ կառավարութիւն: Այն աւուրց վրայ ուշադրութեան արժանի յիշատակութիւն մը կը գտնուի հետագայ պատմութեան մէջ զոր զրած է Պատ. Ուիլյամ Պարոզ:

Միացեալ Նահանգաց բնակութիւնն ուր հաստատուած մասանց շատերուն մէջ չէին գտնուեր ոչ դատարան, ոչ եկեղեցի եւ, պէտք է յաւելուլ նաեւ, ոչ կիրակի: Շատ ժամանակէ հետէ կը փախաբէի տեսնել այն կողմանց մէկ մասը, եւ այժմ հասած եմ փախաբիս: Ամբողջ ամիս մը անցուցի խաշնարածներու եւ որսորդներու մէջ: Արդ կ'ուզեմ հիմա յաւելցունել իմ անձնական տեղեկութեանս հետ ինչ որ անոնք գիտէին անձամբ, եւ պատմեցին ինձ Լինչի օրինաց վրայ:

Մինչ կառավարան մը կ'ելլէր առապար ճամբէն վեր Մոնթանայի Նէվադա քաղաքին մօտ, դուռ ճամբուն քով սպանեալ մարդ մը: Յաղաք գնաց եկաւ գէպի հիւզ մը եւ անոր մէջ գտնուող երկու մարդոց պատմեց ինչ որ տեսած էր, եւ խնդրեց անոնցմէ օգնել իրեն վերցունել անկէ դիակը: Անոնք պատասխանեցին, «Բան մը չէ այդ, ամէն օր մարդ կը մնացունեն Վիրձինիա քաղաքին մէջ եւ բան մը չըսուիր անոր վրայ: Չենք ուզեր միջամտել այդպիսի բաներու»: Սպանելոյն մարմինը անարուեցաւ Նէվադա եւ դրուեցաւ բաց կառքի մէջ կէս աւուր չափ ժամանակ, ոչ ոք համարձակելով կամ ուղելով հարցափորձ ընել սպանելոյն վրայ եւ կամ ձեռք դարնել անոր: Այս իրողութիւնն ահա օրինակ մի է որ կը ցուցնէ թէ ինչ էր իրաց վիճակն այն ժամանակ ի Մոնթանա, ղեկտեմբեր ամսուն, յամին 1863: Այս եղկելի մարդն էր մին այն սահմանին մէջ երկու հարիւր սպանեալներէն որոց մարմիններն այսպէս գտնուած էին, եւ այն ընթացք մէջ գտնուող յեղուղակաց սոսկալի գործերէն եւ անոնց խորամանկ հնարքէն որ կրնային ծածկել իրենց ոճիրները հանքաց մէջերը այն ամայի ապաստանից մէջ, որ են կալիթին, Մատիսըն եւ ձէֆըրսըն գետոց ականց մօտ, կը կարծուի թէ սպանութիւններէն ոչ աւելի քան մէկ հինգերորդը գտնուած է: Հոն մարդկային ընկերութեան վիճակն ահաւորութիւնը յետին աստիճանին պիտի հասնէր եթէ մեծ պատերազմին կոտորածները թիւացուցած չլրային մեր զղացումները: Չիք

տարակոյտ որ շատ եղեռնագործներ, փախստականներ եւ դատաւիճներ Միացեալ Նահանգաց թէ հիւսիսային եւ թէ հարաւային նահանգներուն բանակներէն, հոն փախած էին իրեւ տեղի ապաստանի:

Բայց սպանելոյն մարմինը, դրուած բաց կառքին մէջ կէս օր, զոր ոչ ոք կը խնդրէր եւ ոչ ուրուք ուշադրութիւնը կը դրաւէր, Նէվադայի փողոցներուն մէջ, վաղվաղեց վախճան տալ աւաղակութեան եւ արիւնհեղութեան որ եղած էին սովորական բաներ: Հոն կը գտնուէին մարդիկ այնչափ բարի եւ այնչափ հաւատարիմ որչափ կը գտնուէին հնազոյն նահանգաց մէջ, եւ անոնց Ամերիկեան արիւնը կ'եռար, եւ արդարութեան վրայ անոնց զգացմունք եւ համոզմունք հասած էին իրենց կատարը: Բայց կանոնաւոր կառավարութիւն տակուին չէր հաստատուած այն դաշտերուն եւ այն ամայի լեռանց մէջ, կային կառավարութեան անկարգ ձեւեր, եւ պաշտօնի կանցնէին այնպիսի անձինք որք պէտք էր արքայութիւն, այնպէս որ չկար ոչ իրաւանց հաւասարութիւն եւ ոչ արդարութիւն այն խաբէական եւ ծաղրական երեւութիւններէ: Յեղուղակաց իւրաքանչիւր պարագլուխը իւրմէր էր ոստիկանաց պետն այն դաւառին: Ուղղամիտ մարդիկ ունեցած էին ժողովներ ուրեք ուրեք թէ՛ Վիրձինիա թէ՛ Նէվադա քաղաքաց մէջ, եւ գործի սկսելու առիթ միայն պէտք էր շարժում յառաջ բերելու համար: Այս առիթն եղաւ այն կառքը: Այն զիշեր կէս գիշերէն երկու ժամ առաջ քսան եւ հինգ մարդիկ արդարութիւն գործելու նախանձով եւ լաւ հրազենք ունենալով ելան Նէվադայէ լոնկեայն երթալ հիւզերը որ կը գտնուէին բլրոց մէջ այն տեղէն անդին ուր գտնուած էր սպանելոյն մարմինը: Դեկ. 18ին ցուրտ առաւօտի մը արշալոյսին, անոնք կը շրջապատեն հիւզ մը: Ուր կամ տասն մարդ պառկած են ներսը փաթթուած վերմակներու մէջ եւ կը քնանան: Խմբոյն առաջնորդը վար կ'իջնէ ձիէն, գոչելով, «Առաջին մարդը որ կ'ելլէ իւր տեղէն պիտի ընդունի գնտակներու տարափ մը»: Ասոր վրայ քսան եւ հինգ հրացաններ շտկուեցան պատրաստ պարպելու: Խմբոյն առաջնորդը իսկոյն վաղեց զընաց հիւզին դուռը, եւ յայնժամ սկսաւ սա խօսակցութիւնը:

- «Հոս է Լոնկ Չոն:»
- «Այո:»
- «Եկ, հոս, զքեզ կ'ուղեմ:»
- «Կարծեմ դիտեմ, թէ ինչու համար կ'ուզես դիտ:»
- «Լոնկ Չոն, լաւ կ'ըլլայ որ պատրաստուիս ուրիշ աշխարհի մը,» եւ ձերբակալուեցաւ:
- «Այո:»
- «Զքեզ կ'ուղեմ:»
- «Ի՞նչ պիտի ընես դիտ:»
- «Պիտի տանիմ Վիրձինիա Սիթի:»
- «Շատ լաւ, կարծեմ երթալու եմ:»

Չինեալ խումբը այն հիւզէն առին քանի մը ընկուլըր, եւ քսանեւերկու հրացան: Այս ձերբակալման լուրը տարածուեցաւ աստ եւ անդ իբր թէ հեռաձայնով, եւ երբ ձերբակալողը եւ ձերբակալեալը մօտն Նէվադա Սիթի, խռնեալ էր այն լեռնականներով: Յաջորդ օրը բազմութիւնն աւելցաւ, մինչ յանձնախումբ մը կազմակերպեցաւ շարա-

գործաց դատատանը տեսնել: Որոշուեցաւ որ դատը ժողովուրդը տեսնէ: Երկու կողմանէ՝ փաստաբաններ սահմանուեցան եւ կազմուեցաւ տառնալու քանակ եւ չորս երգուեալ գոտաւորաց, եւ յաջորդ օրէն մի օր ետքը, գեկտեմբեր 21, որոշուեցաւ դատին համար:

Ատեանը բացուեցաւ սահմանաւ աւուր տառաօտը եւ փախեցաւ այն աւուր երեկոյն մինչ կը կոխէր խուարը: Հարցաքննութիւնը կատարուեցաւ ըստ օրէն մէջ. գոտաւորը եւ փաստաբանները կառքի մը մէջ էին. եւ երգուեալ դատաւորը բաւական մօտ կը գտնուէին ուր կրնային տեսնել եւ լսել ամէն բան. լուսնի զինուորուած եւ թխալոյն հանքագործը եւ մեքենագործը եւ վաճառականը եւ կը պոհէին չըջապատող ամբոյնը եւ տհաղին կրակ մը կը վառէր մէջ տեղը: Կալանաւորը էին երեք, եւ թեթեւ չլթայիւ որ ունէր կըզոպանքներ, հաստոտ կապուած էին իրարու: Հետաքրքիր եւ խուռն ամբոյնին մէջ կային բարեկամը եւ թշնամիք, ոչ ոք գիտնալով թէ ո՞րք արդեօք աւելի զօրաւոր էին: Բայց այս ատոյգ էր թէ բազմութեան մէջ կը զրուսուէին յեղուղակը, ապստամբը եւ մարդոտ պանք, նաեւ մարդիկ կառավարութեան բանտէն փախած, դատալիքներ Երկու կողման բանակներէն եւս, եւ փախտականը քուզաքական կեանքէ եւ զանոնք հալածող ըսպաններէ: Ասոնք էին սոսկալի ընտելեան տէր մարդիկ, եւ այժմ զգացումներով եւ անձկութիւններով խտացած էին սա համոզմամբ թէ, եթէ այդ երեք մարդիկ կախուէին, պիտի կախուէին անոնցմէ ետքը այլը եւս որք արժանի էին անոնց հաւատարմ պատիժ կրելու: Այն մարդիկ որ իրենց վրայ առած էին իրաւունք եւ արդարութիւն ընելու պատասխանատուութիւնը, եւ ընկերութիւն կազմել այս խռովարար ապստամբներէն, շատ լաւ գիտէին թէ իրենց կեանքը կը զրնէին ի վտանգի, թերեւս գոտաւորանք տեսնուելէ ետքը, եւ մանաւանդ եթէ անոնք անպարտ արձակուէին: Ամէնքը զինուորեալ էին թէ բարի եւ թէ չար, եւ բաւական միջոց թողած էին իրենց ձեռաց եւ զինուց մէջտեղ որչափ որ կրնային ընել այսպէս, երբ մարդիկ նման Բլումբերի, յեղուղակաց պարագլխոյն, կը համարէին թէ կարող էին քաշել իրենց բիւլովըրները եւ հինգ հինգ հարուած տալ երեք երկվայրկեանի մէջ:

Առ հասարակ կ'ակնկալուէր թէ արիւնհակող յարձակում մը պիտի ըլլար հարցաքննութեան տաղանային մէջ կալանաւորներն ազատելու համար: Ամէն երեսի վրայ կը կարգացուէին որոշումներ, եւ ոչ ուրուք դէմքը այնչափ յայտնի կ'ընէր զայս քան որչափ պաշտօնատեարց եւ վկայիցը: Որչափ որ ժամանակ կ'անցնէր այն օրը, այնչափ կը շատնար ամբոյնը, վասն զի այն անձանց ձերբակալման լուրը կը տարածէր արագ եւ ընդարձակ, եւ անոր հետ կ'աւելնորնաւ զըզոտութիւնը: Երբ մութը կոխեց, դաշտին մէջ վառուած բարկ կրակը եւ զողորմուն խաբոյկները կ'արձակէին դիւթական լոյս դաշն չըջապատող ամբոյնին վրայ, եւ այս բոլորը լաւ տեսարան էր նկարուելու արժանի պատկերահանի մը համար: Արդարութիւնն սկսած էր առնուլ իւր առաջին քայլը այն լերանց վրայ:

Երգուեալ դատաւորաց 24էն 23ը մահուան վճիռ տուին կալանաւորաց համար, եւ տնոնց վճիռն ընդունուեցաւ ժողովրդէն՝ միայն քիչ բացառութեամբ: Ասոնք նախապէս, երբ հարցաքննութեան կարգադրութիւնը կ'ընէին, որոշած էին ի գործ չընել վճիռը եւ

թէ չըլլար գործադրիչ: Վասն զի երբ բացուեցաւ այս ժարան աւաղակաց հետ մութի մէջ կառուելու պէս էր: Ոչ ոք պիտէր թէ ինչ նենգութիւն չէր կրնար ի գործ դրուիլ երգուեալ դատաւորաց վրայ, մանաւանդ որ Բլումբեր էր սատիկանապետ Պիլլըր Հէտ գաւառին:

Վճիռը տրուելէն ետքը, այն եւս ոչ տեսն, ոմանք կարծեցին թէ ժողովին վախճան տրուելով դարձեալ պիտի գումարի ուրիշ անգամ: Բայց արդարութիւնը չէր կըրնար վտանգի մէջ դրուիլ ինչպէս պիտի ըլլար գիշեր մը անցնելով քանի որ այսչափ մեծ ամբոյն մը ժողովուած էր հոն: Այս դէպքին համար յարմարագոյն մարդ մը կը գտնուէր հոն, այն էր Գնդապետ Սանտէրս, որ եղաւ կառքին վրայ: Ամբոստանութիւնները, ապացոյցները եւ վճիռը կարդալով, առաջարկեց իբրեւ քաղաքացուց բերնէն, « Թէ ճորձ Այլս անմիջապէս կախուի մինչ չիւ որ մեռնի »: Ժամանակ տրուեցաւ անոր ընել կտակ, նուէր եւ աղօթք, եւ պատրաստել կամ մանաւանդ զրել տալ զիրեր: Ձերբակալող խումբը կը ցուցնէր ժրջան շարժում, եւ թող տրուեցաւ որ խումբ մը մարդիկ չըջապատէին զԱյլս: Յանկարծական յուզում մը բազմութեան մի հատուածէն կասկածել տուաւ թէ յարձակում ընելով պիտի ազատէին զնա: Բայց երբ հրոցաններ եւ բլուրները շտկուեցան, եւ բոցերն անդադարձան անոնցմէ, եւ լսուեցաւ անոնց շնորհեան ահաւոր ձայնը, դադարեցաւ ամէն ձայն եւ շարժում, եւ անոր յաջորդեց գերեզմանական լուրթիւն:

Իբր ատաներկու կանգուն հեռի՝ տեղէն ուր կը կենային կալանաւորը, կար կիսաչէն տուս մը որուն պատերը միայն շինուած էին եւ չունէր երդիլ: Տեսնուեցաւ որ ձող մը կու գար դուրս գերաններէն միոյն վրայէն որով կը կախուէր չուան ծայրը մահացուցիչ հանգուցիլ: Գործ Այլս ձեռուները կապուած՝ չուանին ներքեւ անտուկի մը վրայ հանուեցաւ եւ Գնդապետ Սանտէրսի՝ վճիռն ընթերցմանն յիտուեալութիւն վայրկեան ետքը արդարութիւնն յաղթանակ կոնգնեց երեք ոճրագործաց վրայ:

Ի Մոնթանա օրէնքի տաղանայն անցաւ, թէպէտ ոչ ոք գիտէր զայն: Չարագործը դարանամուտ կ'ըլլային եւ կը սպառնային երկրին խողաղութեան փախաղողներուն: Բայց ասոնք նոյն ժամանակ կը կենային աւելի մօտ իրարու քանի որ կը ճանչնային զիրար եւ կը վստահանային իրարու: Ասոնց կազմակերպութիւնն էր անկատար եւ կիսով չափ էր ծանօթ, եւ այսպէս երկուքին կողմանք իրարու կը բաղխէին իրենց հին դադարմանց մէջ կամ դեռանաց ժամանակ, քիչ գիտակ ըլլալով թէ որպիսի փախուկ պարագայից մէջ կը գտնուէին: Երկու կողմէ եւս իրենց շահը եւ ապահովութիւնը կը համարէին կախեալ բիւլովըրներուն ձգտանց (Բլումբեր) վրայ:

Բայց ինքնապաշտպանութիւնը որ է ընտելեան առաջին օրէնքը, մտաւ կատարեալ կանոնաւորութեան մէջ: Հինգ մարդիկ Վիրճինիա եւ մի մարդ Նէյլստա քաղաքներէն, որք իրարու մօտ են, արդէն միացած էին առաջին քայլին մէջ սպաննել երեք յեղուղակներ: Եւ յաջորդ յունուար ամսոյ 14ին անոնց խմբէն հինգ եւս ընդունեցին իրենց ոճրագործութեանց արժանաւոր պատիժը: Բաւական ըլլայ ըսել թէ Մոնթանայի արդարութեան նախաձեռնար այն խումբը յառաջ գնաց կարգաւորութեան եւ զօրութեան մէջ

մինչեւ 18 5, երբ յեղուղակաց երեսէն կրուած ահը եւ սարսափը վախճան գոտեւ անոնցմէ իբր երեսունին կախուելով: Ըսին ինձ հոն ընակալները որք տեղեկութիւն ստանալու լաւ միջոցներ ունեցած են, թէ եւ ոչ մի անմեղ սպանուած չէ չարագործները դատուու համար կազմուած ատենին ձեռամբ: Կը թուէր թէ միայն այս էր տեղի ուր գիտէին իրաւունք եւ արդարութիւն եւ կարող կոնսոն վստահութեանը մարդկային ընկերութեան այն անկողը եւ յորինաց զուրկ վիճակին մէջ: Յետ խօսելոյ շատ մարդոց հետ ժամերով որք կը գտնուէին հոն եւ կը ճանչնային այն կուսակցութիւնները, գոհ եղայ թէ այն յուսահատակուն եւ ի հորկէն ստիպեալ գործն եղաւ իմաստաւոր եւ կատարուեցաւ բարեք:

ԱՅԼԵԻԱՅԼԷ

Հետեւեալը թարգմանութիւն է տիտղոսին որ կը արուէր Թիոդոս թագաւորին մինչ նա թագաւոր էր Պիրոնի:

Նորին Ամենաօրինակ Բառաւորեալ Վեհափառութիւն: Թագաւոր Ծովու եւ Յամաքի: Տէր Ծաղող Արեգակուն, որ կիշխէ ի վերայ Սքննարարանի Չամբուրաքի եւ ամենայն հովանոցակիր իշխանաց Արեւելեան երկրաց: Իշխան Երկնաւոր Թագաւորին, Փղին: Տէր բազում Սպիտակ Փղերու, Ոսկւոյ, Արծաթոյ, Յակնիթի, Սոթի: Պաշտպան Կրօնի: Արեւադարձ Ինքնակալ: Վեհապետ Փառաց, Կենաց եւ Մահուան: Դատաւոր Գոյութեանց եւ Իշխանապետ Արդարութեան: Տէր Ոսկեղէն Ապարանաց: Թագաւոր Թագաւորաց եւ Ստացիչ Անսահման Պետութեանց եւ Գերագոյն Իմաստութեան:

ԿԵՐԱԿՈՐ ՄԱՆԿԱՅ: Էքսէզրի քաղաքապետութիւնը, կ'ըսէ Բեթսաբա Բեթսաբա Հանգէլ, իրաւամբ անաբեկած է սա իրողութեան թէ այդ քաղաքի մանկունք օր ըստ օրէ աւելի թուով կը մեռնին: Բաւական որոշ կերպիւ հաստատուած է թէ, հիւանդութեան սերմերու փոխանցման միջոցը, բազում պարագայից մէջ, անուցիլ—սրուակի կաթն է, (լատիկ խոնդուակով չիլ մը, որով մանկանց կաթ կը խմցուեն): Մանկական որովայնալուծութեան սաստկագոյն տեսակներն ինքնահանուր չեն թէ՛ անոնց մէջ որք անձամբ կը դիեցունեն իրենց մանուկները, եւ թէ՛ հարուստներու մէջ որք արուեստապէս դիեցունման գործին հոգ կը տանին աւմենայն խնամով եւ մաքրութեամբ: Սակայն բազմապատ անգամ ընտանեաց մէջ, որք կը ընակին հոծ չէնքերու եւ այն ստորին յարկաց մէջ, թէ՛ ընդհանուր եւ թէ՛ սաստիկ է այս հիւանդութիւն: Այսպիսի պարագայից մէջ, գրեթէ ստուգիւ գիտցուած է թէ պատճառը երկար ատեն գործածուած, անկատար եւ անկանոն կերպիւ մաքրուած չիլ մէ՛ մատակարարուած ջրախառն կաթով որ անմիջապէս կը թթուի, եթէ երբեք անոնց մնայ ջուր խառնուելէն ետքը, երբ կը մտնէ թրթուացեալ ամանին մէջ: Ասոր հետեւանքն եւ զող մօնը արգելելու համար ի գործ դրուած ամէն ճիւղ եւ ջանք անյաջողութեան դատապարտուած են, եթէ մեծ հոգ չտարուի նախնական չարիքը դարմանելու: Երբ անկարելի կ'ըլլայ անձնական դիեցումն, որ անտարադէպ նախամեծար համարելի է միշտ, յայնմամբ հարկաւոր է անուցիլ—սրուակը: Բայց եթէ հարկ է անպէս ընել, գոնէ երկու չիլեր միշտ պատրաստ ըլլալու են, որպէս զի իւր քաջանչիւրը կարենայ գործածուիլ փոփո-

խոսի, եւ որդէս զի, երբ մին կը գործածուի, միւսը արդարեւ մտքովն ետքը՝ ստուարով կամ ուրիշ հեղանիւթով մը, ձգուել մաքուր ջրոյ մէջ մինչեւ վերադառնալ պէտք ըլլայ: Կարելի է նաեւ որ կաթը երկու ժամէն տւելի չմնայ սրտակէն մէջ, ապա թէ ոչ կը սկսի հոսիլ: Ստանուած յաճախ գործած մէկ սխալն է առանց ծածկելու պահել կովի կովքը, բոլոր պիւրերը՝ ննջելու սենեակին մէջ որ չպարունակեր շատ մաքուր օդ: Ո՛ր եւ է այսպիսի պարագայի մէջ, կաթը պէտք է դրուել սենեակէն դուրս ամանի մը մէջ, որ ծածկուած ըլլայ թաց լոթով մը, եւ կամ, եթէ կտրելի է, ստոյլ չընտրուած Ուրիշ սխալ մ'է չափազանց խնայութեամբ ջուր խառնել կաթին մէջ: Պէտք է միշտ յիշուի թէ կովի կաթը, ընդհանրապէս երկիցս կամ երեցս աւելի զօրաւոր է, իւր թանձր բաղադրութեամբը քան զոր կը բոլի մարդկային կուրծքէն, ուստի պէտք է խառնուի այնչափ ջուր որ բաւական ըլլայ հոսատուել տարբերութիւնը: Ապահովագրոյն կերպն է եռացունել ջուրը՝ զայն կաթին հետ խառնելէ առաջ, եւ մի քանի պայմաններու տակ, մանաւանդ երբ ջերմ է օդը, եռացունել նաեւ վերջինը: Առայս բժշկական օգնութիւն օգտակար է անշուշտ, բայց մանկանց պարագային մէջ, այդ օգնութիւնը պէտք է մեծաւ մասամբ բաղկանայ արդիւի միջոցներէ՝ զոր կը պաշտպանեն:

ՓՇՐԱՆՔ

Տօգ. Տօրն Պրնոյ գրեւոր Լոստոնի լրագրոյ մը կ'ըսէ թէ հակառակ առեւտրոյ սուղ կաւութեան եւ գնոց ընդհանուր անկման, երկրին մէջ անցեալ տարի ծախսուած է ու գելից ընդհանրապէս համար ոչ նուազ քան 123, 288,760 Անգլիական ոսկի: Այս աճագին գուժմարը հաւասար է ազգին հոցի, կարգի եւ կանրի միանգամայն ծախքին, եւ շոտ պաշկաւ չէ Միացեալ Թագաւորութեան մէջ արտադրու եւ ընտրուած համար վճարուած վարձէն, եւ է ետպատիւր սպառած թէյին, շաքարին, սուրճին եւ քրքրին համար սըրճուած ստակին գումարին:

Ստատիկ վոլթորի ժամանակ մարդ մը մղուեցող Հոլլէմ գետոյն կառուրջին վրայէն որ 120 ոտնաչափ բարձր է, բայց նա ոտներ լսնելով իւր հովանոցը, վար իջաւ հանգարտ եւ չզգաց վնաս:

Մեծին Բրիտանիոյ դուրսն ունեցած երկիրներն են 83 անգամը մայր հայրենեաց տարածութեան:

Հանճարեղ անտեսողէտ մը կը հաւատտէ թէ: Եթէ Մեծին Բրիտանիոյ մէջ մեքենայից միջոցաւ գործուած գործերը ձեռքով չինուէին, պէտք էր զմանք կատարելու համար 700, 000,000 մարդ, շատ աւելի մեծ թիւ մը քան որչափ աշխարհիս չափահաս արուները: Զարմանալի չէ ուրեմն թէ քանի որ այսպէս ահագին թուով մեքենայք կը գտնուին, արտադրութիւնը միշտ միտեալ է ըլլալ աւելի քան սպառումը:

Օւէկն չորեքսուրէն ընկղմուէն յառաջ եւ կոծ ամբողջ կորուստը կը հասնի 749,500 Անգլիական ոսկի: Քիւնարտի ընկերութիւնը ընդունած չէր այսպիսի հարուած յորմէ հետէ կազմուած է 46 տարի առաջ:

Ի Ռոստով անցեալ օր ճաշի ժամանակ կար Գերմանացի մը որ նոր էր հասած եւ որ չէր տեսած Միացեալ Նահանգաց թղթադրամ: Սնորդէմ նստած աղետական մը հանեց իւր ծոցէն 50 տալեանոց (11 1/2 լի-

րոս) թղթադրամ մը եւ զայն Գերմանացւոյն երկնցուց անոր ցուցնելու համար, բայց ձեռքէն ինկաւ ապուրի պնակին մէջ: Առաւ ապուրին մէջէն որչափ կտրելի էր արագ, եւ մինչ կը շարժէր չորցուանելու համար, մեծ շուն մը որ կը դանուէր հոն յափշտակեց զայն անոր մասնաբոլոն մէջէն եւ կուլ տուաւ հաճոյքով:

Կարի հայրենասէր Գաղիոցի մը պրած է Գերմանացի նաւաշէնի մը որ Գաղիոցիէն խնդրած էր նաւու մը օրինակը (սքէլ), թէ չէր ուզեր զրկել օրինակը, քանի որ Գերմանացիք միշտ կը գովնան Գաղիացեաց օրինակները, եւ թէ պիտի ապուէր մինչեւ Պերլինի տնտեսիլը Գաղիացեաց ձեռամբ, եւ յայնժամ պիտի բերէր իւր նաւերէն մին եւ ընէր ընծայ այն նաւաշէնին:

Հաս Թ. լրագրոյ, Մ. Րոսոյ, որ Գաղիոյ կառավարութեան կողմանէ զրկուած է Բոնամայի ջրանցին քննութեան պաշտօնիւ, աննպաստ տեղեկագիր կ'ընկալուէն ջրանցին վրայ, իսկով թէ գոնաւոր է անոր պեղման գործը եւ շատ ժամանակ եւ ստակ պէտք է վաճակել մինչեւ որ ի յանգ հանուի վան որոյ առ այժմ թողուած է վիճակահանութիւնը որ պիտի բացուէր ի նպաստ ջրանցին:

Բարեղու քաղաքական ժողովը կը մաքրէ քաղաքին առնչեմները, վարձ խոստանալով անոց մորթերը բերողին: Երկու տարի առաջ խոստացուած վարձն էր իւր 70 դահեկան առ հաղար, որպէս զի քաղաքն ազատուի այն ապականիչ կենդանիներէն: Կ'ըսուի թէ անցեալ տարի անոց քան հազարին մորթերէն չինուեցաւ ընտիր ձեռնոց:

Առաջարկուած է Շիգակոյի հիմնարկութեան յիսներորդ տարեգարձը տօնել 1887 տարւոյ մարտ 4ին: Յիշեալ քաղաքը 1837ին ունէր 4,170 բնակիչ միայն, եւ այժմ կը հաշուի ունենալ իւր 650,000 բնակիչ, որոցմէ միայն 200,000ն են ընկի Ամերիկացի:

ԲԻԹԱՆԻՅՈՅ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ

Բիւթանիոյ Նահանգային ժողովը գումարեցաւ ի մայրաքաղաքիս, ըստ կանխագրին ծանուցման, ամսոյս 13ին, հինգշաբթի օրը, եւ աւարտեցաւ ամսոյս 21ին, ուրբաթ օրը: Ժողովին ներկայ էին 12 հովիւք եւ երէցք, եւ 16 նուիրակը եւ արտօնացեալ քարոզիչք:

Ժողովը իւր կազմութիւնն առաւ ըստ կանոնադրութեան անցեալ տարուան ժողովոյ, եւ զազանի ջոշարկութեամբ նախադաժ ընտրուեցաւ Արթ. Պատ. Յ. Տ. Ստեփանեան եւ Քարաուղար Ա. Կ. Աստուերեան:

Ժողովոյ առջեւ բերուեցան կարգ մը խնդիրներ, որոց մէջէն մի քանիներ կը յիշնք աստ. Նախ մի կարեւոր խնդիր եկաւ ժողովոյ առջեւ Կ. պոլսոյ նկատմամբ, որ իրաւամբ գրաւեց նորա ժամանակին մի մեծագոյն մասն: Այն է մայրաքաղաքիս մէջ գրտնուած այլ եւ այլ թաղային Աւետ. եկեղեցեաց եւ ժողովրդոց միացումն: «Մի Հոյաստանացի Աւետ. եկեղեցի Կաստանդուպոլսոյ» անուան ներքեւ Քանդի նկատելով որ Կ. պոլսոյ Աւետ. ժողովուրդներն այլ եւ այլ պատճառներով միշտ թաղային տեղափոխուելիներ կ'ընեն, եւ նկատելով որ այս բանը չարունակ պատճառ կ'ըլլայ մէկ ժողովուրդին զօրանալուն եւ միւսին տկարանալուն, յարմար կը տեսնուէր միացունել ընդոյր Աւետ. ժողովուրդներն ի «Մի Աւետ. եկեղեցի»:

յի,» ինչպէս որ արդէն երկար տարիներ առաջ խորհուած եւ որոշուած էր: Այսինքն թին վրայ յետ երկար վիճաբանութեան միասնաբար հաւանութեամբ կարգուեցաւ մի մասնախումբ, որոյ պաշտօն տրուեցաւ խորհիլ այս խնդրոյ վրայ ունենալով ժողովական նաց տեսութիւնները իւր առջեւ եւ բերել յատակադիւմ մը ժողովոյն: Մասնախումբն երկար աշխատութեամբ կատարելով զիւր պաշտօն, բերաւ իւր տեսութիւնն ժողովոյն առջեւ, որ է հետեւեալն.

«Ա. Կ. պոլսոյ Հայաստանացի Աւետարանական եկեղեցեաց անդամք կը կոչման Միւլեկեցի որ կ'ունենայ կրօնական պաշտամուն համար համախմբեալ ժողովուրդներ կոմ բնաւ որոց գլխաւորներն այժմ հինգ են, Լոնկա, Բերա, Խաղիւղ, Իւսկիւտար եւ Պոյպըլ Հուռը կամ Պէյթէլ, եւ որք կ'ունենան տեղական մասնաժողովներ պատահանատու Հոգաբարձուաց ժողովոյն, որ է ներկայացուցիչ եկեղեցեաց եւ վարիչ նորա գործոց:

Բ. Մէն մի թաղ կամ ժողովուրդ իւր մէջէն կ'ընտրէ զանգամա տեղական մասնաժողովոյ, որ կը կարգադրէ տեղական եւ ընթացիկ գործերն, որպիսիք են հոգալ զղղարոց, զաղքատս եւ զհիւանդս. նաեւ կը պատրաստէ զառաջարկս վան հրաւիրման եւ արձակման քարոզչի եւ երկու, ընդունելութեան եւ հատման անդամոց, վան մատակարարութեան խորհրդոց, Մկրտութեան, եւ Հաղորդութեան, եւ որ ինչ պէտք են ի զարգացումն ժողովրդեան:

Գ. Օրինաւոր անդամք Կ. պոլսոյ եկեղեցւոյն կ'ընտրեն իրենց մէջէն բաւական թուով առ այժմ ութ անդամա Հոգաբարձութեան որ կը վաւերացունէ, կ'եղանակուորէ կամ կը բեկանէ տեղական մասնաժողովոց առաջարկներն, կը տնօրինէ եկեղեցական ծախուց ելեւմուտը, կ'ընտրէ չորս անձինս լիւնեւ անդամ Բիւթանիոյ Նահանգային ժողովոյ: Քանի մը տարի Բիւթանիոյ Նահանգային ժողովը Հոգաբարձուաց թուոյն կիսուն չափ անդամ եւս ինք կ'անուանէ ի գործակցութիւն: Երբ եկեղեցին ունենայ հովիւ՝ նա կ'ըլլայ գահերէց Հոգաբարձութեան. այլ ամպլոնի պաշտօնեայք միայն ընտրութեամբ կ'ըլլան անդամ ժողովոյն:

Մասնախումբն կը թելադրէ կարգել առ այս ժամ ուրիշ Մասնախումբ մը ընտրեալ Նահանգային ժողովէն, որ ջանայ այս վարչական սկզբունքներն գործողութեան բերել՝ բաւաւալով խոչընդոտներն եթէ կան:

Յետ երկար եւ ջերմ վիճաբանութեան Նահանգային ժողովը ընդունեց եւ որդեգրեց այս յատակադիւմը իբրեւ յարմար եւ լաւագոյն զարման Կ. պոլսոյ ներկայ եկեղեցական ղեկավարութիւնները բաժնալու, եւ կարգեց մի Մասնախումբ որ ժողովոյն կողմանէ ներկայացունէ այս յատակադիւմը Կ. պոլսոյ եւ կեղեցեաց եւ ժողովրդոց, համադրով զանոնք առ ի գործադրութիւն:

Ժողովոյ առջեւ եկաւ իբրեւ խնդիր Աւետարանական յարանուանութիւնը, մանաւանդ Մկրտական յարանուանութիւնը, որ քանի մը տարիներէ հետէ աշխատելով ի Տաճկաստան պատճառ եղած էր բաւական յուղմանց եւ վիճաբանութեանց Աւետ. ժողովրդոց մէջ: Ժողովը սրաւ ցաւօք լսելով այլ եւ այլ տեղերու պաշտօնեայներէ ոյս շարժման ընթացքին նկատմամբ, յետ երկար խորհրդածութեան որոշեց զրել ժողովոյն կողմանէ յատուկ յորդորական նամակ մը ուղղեալ առ եկեղեցին եւ ժողովուրդս իբրեւ հրահանգ,

զգուշացունելով զանոնք անկարեւոր վէճերէ եւ վիճաբանութիւններէ :

Զմիւռնիոյ եկեղեցւոյն կողմանէ զրկուած էր երկայն գրութիւն մը , որոյ մէջ կարօտութիւնն ցուցնելով կը խնդրէին ունեւալ բարձրագոյն դիւերօթիկ վարժարան մը երիտասարդաց համար : Ժողովը միմ զոհուհաւորութեամբ լսեց այս առաջարկը , եւ յանձնարարեց Պորտ ընկերութեան Արեւմտեան Թուրքիոյ Առաքելութեան ժողովին , որ հաճի նպատակաւ որոշում մը տալ այսպիսի օգտաւէտ եւ կարեւոր հաստատութեան մը :

Ժողովը շատ օգտակար եւ կարեւոր սեպեց տարուան յարմար եղանակին մի ընդհանուր եւ ընդարձակ այցելութիւն ընել եկեղեցեաց եւ ժողովրդոց վասն քաջութեան եւ հաստատութեան նոցա : Այսպէս տակին համար հանդանալութիւն ընելով պատրաստեց մաս մը ստակ , եւ խնդրեց գումար մի եւս Արեւմտեան Թուրքիոյ Առաքելութեան Պատ. Միսիոնարաց ժողովէն :

Արտօնացեալ քարոզչաց խմբակ մը , որք երկուր տարիներէ հետէ աշխատած են Տէրոջ գործին մէջ այս կողմերը , մի աղերսազրով խնդրած էին ձեռնադրուիլ իրեւ Աւետարանիչ : Յանձնուեցաւ գործադիր ժողովոյ , որ իմանալով եւ ընկելով պարագաները , եթէ յարմար եւ օգտակար համարին , կատարեն դայն :

Ժողովոյ մի նիստին մէջ ներկայ էին Աղգային երեսփոխան Էֆէնտիններ , որոց Մեծ. Ատենապետ Էֆէնտին համառօտաբար տեղեկութիւն տալով Աղգայեւտարանի այժմու վիճակին վրայով , ի մասնաւորի յիշեց երկու կէտ , մին՝ Աղգայեւտարանի ծախուց համար գաւառներէ խնդրուած դրամը , եւ միւսն՝ Մեծ. Աղգայեւտ Էֆէնտին հրաժարականին ընդունելութեան խնդիրը Բարձրագոյն Դռնէն : Ժողովը ուրախ եղաւ լսելով որ դաւառացի ժողովուրդներէն ոմանք ժամանակին խրկած էին Աղգայեւտարանի ծախուց համար իրենցմէ խնդրուած բաժինը , սակայն լսելով թէ դեռ մի մեծագոյն մաս կատարած չեն այդ պատրաստութիւնը , որոշեց յանձնարարել Բիւթանիոյ նահանգին սահմանին մէջ զանուոյ բոլոր քարոզչաց եւ հողաբուրձուաց որ ջանադիր ըլլան իրենց սահմանաց մէջ Աղգային կեդրոնական վարչութեան մը պէտքը զգացունել եւ համոզել որ ծախուց համար իրենց սահմանուած բաժինն անյապող եւ կանոնաւոր կերպով զրկեն , նաեւ գրել ուրիշ Կրեք Աւետ. Միութեանց սոյն խմբատով նամակներ :

Ժողովոյ մէկ նիստը յատկացուեցաւ ընդհանրական պաշտաման , որուն մէջ պարագային յարմար տարեկան քարոզը խօսեցաւ Ա. Կ. Աստուծոյն բնաբան ունենալով Ա. Կորն. Բ. 2 համարը : Ապա Տէրունական Ընթերցող մատակարարեցին Արժ. Պատ. Տոգ. Վուտ Հայրէն լեզուաւ եւ Պատ. Յ. Տ. Ստեփանեան Տաճկերէն լեզուաւ : Պաշտաման ներկայ էին Կ. պոլսոյ ամէն թաղերէն եղբարք եւ քորք թէեւ օղը խիստ անձրեւոտ եւ աննայատ էր այդ օրը :

Ժողովը ընտրեց իւր Գործադիր Ժողովը , աւելցունելով չորս անդամներ եւս Պատուելի նախագահին եւ քարտուղարին վրայ , որք են , Պատուելիք Ստեփան Իւթիւճեան , Ա. Կոստանդեան , Ե. Գաղաթոս , եւ Բրոֆ. Յ. Էֆ. Զէճիլեան , որոց պաշտօնն է կարգադրել եւ կատարել ժողովէն մնացած խնդրները եւ տարուան միջոցին պատահական մասնաւոր գործերը :

Կը խնդրենք Աւետարանի ընթերցող բա-

րեկամներէն որ յիշեն յատկապէս իրենց տղօթքին մէջ այսօրինակ ժողովները , որպէս զի անոնց բոլոր խորհուրդներն եւ որոշումները օրհնուին ի վերուստ եւ արդիւնաւոր ըլլան ի վառա Փրկչին մերոյ եւ յօգուտ եկեղեցեաց եւ ժողովրդոց նորա :

1886 Մայիս 31

Ա. Կ. ՍՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

Քարտուղար

Բիւթ. Նահանգայն Ժողով

ՆԱՄԱԿՆԵՐ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՅԱՅՐԱՐԱՍ

Վաղարշապատայ ժողովուրդը Թուրքիոյ Հայոց պէս չկենար եկեղեցին մինչեւ ժամերգութիւնը վերջանայ , կօշիկ ի յոտին ներս կու գայ , պատկերի առջին կը կայնի , գլխարկը վար կ'առնու , առանց ծնրադրութեան միայն գլուխը սակաւ ինչ խոնարհեցունելով քանի մը անգամ երեսը կը խաչակնքէ եւ դուրս կ'ենէ : այսպէս ոմանք կը մտնեն եւ ոմանք կ'ելլեն , եւ ժամասացը շարական կ'երգեն . միայն քանի մը ծերունի արք եւ կանայք տեսայ որ համբերեցին մնալու մինչեւ Օրհնեալը եղբուքի ձայնը լսեցին , եւ երան դուրս : Հարցուցի միաբաններէն ոմանց , պատասխանեցին թէ այդ սովորութիւնը Ռուսական սովորութիւն է : Ո՛հ , ասացի , դեռ ցաւերուն սկիզբն է այդ :

Ձայնաւոր ժամերգութիւնը իբրեւ թէ Նախի չափով կ'երգէին , բայց ականջի յոյժ անախորժ կու գար , ոչ ուղիղ եւրոպական էր եւ ոչ բոլորովին հայկական . Պոլսոյ ժամասացութեան քաղցր եղանակէն շատ տարբեր էր : Եկեղեցւոյ մէջ պաշտաման ատեն վարդապետաց եւ դպրոցի մանկանց կայնելու եւ շարուելու դիրքը եւ կացութիւնը ամօթոյ եւ արտօնութեան մտածմունք կը բերեն դիտող մարդու մէջ : Իմ զգացած ցանց յայտնեցի միաբանից մէկ քանիներուն . նոքա հարցուցին , Դու ո՞վ ես եւ ունո՞ր կու գաս . ասացի , Ուստի գալս եւ ով ինեղս չէ այնչափ փոյթ . քանի որ Հայ եմ եւ պատկառանք ունիմ , այն բաւական է : Արդ , եթէ փոխանակ այնչափ վեղարաւոր մանկամարդ վարդապետաց քանի մը հատ պատկառելի քահանայք շարուէին դասերու մէջ՝ առաւել վսեմութիւն կ'ընծայէր պաշտամունքին եւ ակնածելի երեւոյթ՝ ներկայ եպիսկոպոսաց : Վեղարաւորք ժողովրդական եկեղեցւոյ մէջ չգտնուին , միայն եթէ բնաբանացութեան համար հրաւիրուած լինին : Նոցա թէ բնաբան կեղու եւ թէ աղօթելու տեղն է Սեւանայ անապատ , ուր ոչ կանայք կան եւ ոչ մանկուհիք : Թէ գիւղի եւ թէ քաղաքի մէջ Հայոց եկեղեցւոյ կանոններով արգելեալ է կուտակիւն վեղարաւոր բնակիլ . մինչեւ անգամ եթէ ուխտաւորք երթան վանքեր , նախ քան զմտանելն արեւու պէտք է որ երեսն վանքէն կանայք եւ երթան մերձակայ գիւղ մը գիշերօթի ընելու մինչեւ վաղուեան առաւօտ :

Ներսիսի լծին երկայնութիւնը 630 ոտք է եւ լայնութիւն 270 ոտք : Լծին չորս կողմը մարդը սրբատաշ քարերով սալադրուած է . արեւու կիզիչ ճառագայթները չեն կարող թափանցել մշտականաչ ծառերու տերեւներէն եւ հաննիլ սալայտաւորին . կանաչագոյն երկնականաւոր լծին մեծութեան չափով միայն կ'երեւի հովանաւոր ծառերուն մէջէն :

Գրեթէ երկու ջրաղացքի ջուր շարունակ կը թափի լծին մէջ , ու հետզհետէ ջուրը դէպ ի վեր կը բարձրանայ մինչեւ որոշեալ չափին կը հասնի . այնուհետեւ ջուրը կը թռչուի , որ կ'երթայ եւ կ'ոռոգէ անկուած ա-

հաղին անտառը : Շատ օրեր կ'երթայի լծին ծառերու շուքին ներքեւ զովանալու : Օր մը անդ տեսայ սեւ փափախով մարդ մը տանձնացած , միայնակ նստած , ու արագ արագ համրիչ մը կը համբէր եւ ձեռքերու մէջ կը խաղցունէր . կարծեցի թէ նա եւս ինծի նման օտարական է , մօտենալով բարեկեցի եւ անունը հարցունելով սկսեցի խօսիլ : Ուսմի՛ ես հարցուցի : Վաղարշապատոյի եմ ասաց , եւ չթողուց որ խօսքս կրկնեմ . քանի որ դուն ծառի ներքեւ նստած էիր , Հոգին յայտնեց ինձ որ երեսմ դամ քեզի եւ ողջունեմ զքեզ , ասաց , որովհետեւ դուն Աստուծոյ ծառան ես : Այս կողմերը քու որնսմ մարդիկ չկան , Յակոբ ճգնաւոր կուր Սեւանայ անապատայ մէջ , նա եւս մնում է : Աստուած յայտնեց ինծի , ելայ դայի թաղերէն եւ եկայ , ես միայն եմ մնացեր . ալ Աստուծոյ մորդ չէ մնացեր : Ներեցէք ինծի , ես ասացի , ի՞նչ է ձեր անուն : Գէորգ ճգնաւոր է իմ անունս , ասաց . ուստի՞ զիս ճանչցոր ասացի նմա : Աստուծոյ Հոգին յայտնեց ինծի ասաց : Եթէ դուն ճգնաւոր ես , ասացի , եւր կ'երեկոյ նախաժողովի ատեն զքեզ չտեսայ եկեղեցին , ո՛ր էիր դուն : Գէորգ ճգնաւորն իւր զխոյ հանդարտ շարժաման հառաչելով ասաց , Աստուած մի՛ արասցէ որ ես ժամ դամ : Երբ նա այսպէս կը խօսէր ես ապշած մնացեր էի , չէի կարող մեկնութիւն մը տալ այդ յանկարծական դէպքին :

Ճգնաւորը շարունակեց իւր խօսքը , ես ժամ դամ որո՞ց աղօթքներուն այս ըսեմ , սուտ Բրիտաններու աղօթքներուն : Աստուած մի՛ արասցէ , դամ ժամու մէջ տեսնեմ դաննք՝ դորս ժամէն դուրս կը տեսնեմ եւ գիտեմ թէ ինչ են : Քանի գնաց ճգնաւորն իւր խօսքերուն մէջ աւաքաւ . Եղբայր , ասաց , եկած ես այս տեղ բարեգործութիւն որոնելու թէ հաւատք . այս տեղ ոչ Բրիտաններէ գործ կայ եւ ոչ հաւատ . կը տեսնեմ այս դպրոցներ , ասաց , ասոնց մէջը գտնուած թէ ուսուցիչ եւ թէ աշակերտ , ամէնքն ալ անկրօն են : Եթէ դուն ճգնաւոր ես ասացի , ինչո՞ւ ուրեմն անապատայ մէջ չես ընակիր : Քանզի կին ունիմ , ասաց : Քանի որ կին ունիս ասացի , ի՞նչպէս քու անունդ ճգնաւոր է , միթէ կին ունեցող մարդը ճգնաւոր կը լինի , ասացի : Գէորգեան դպրոցի նկատմամբ ճգնաւորի առեւած պատմութեանը չհաւատացի : Համբաւաւոր եւ կրթեալ ծայրագոյն վարդապետի մը տեսութեան գացի , որուն հետ ժամերով խօսեցայ , նա եւս ճիշդ ճգնաւորի տուած վկայութիւնը արդարացուց :

Եկեղեցւոյ դաւթին դուրսի աջակողմն է Ներսէս Ե. Աշտարակեցւոյ չիւրիմ . դերեզմանաքարին վրայ եւս գրուած է Ներսէս Ե. պաշտպան հայրենեաց : Ընտիր մարմարեայ քարին վրայ քանդակուած է Վեհափառ Հայրապետի պատկերն սքանչելի ճարտարութեամբ :

Գրեթէմանին մօտ նստած կը խօսէի եւ կ'արտասուէի . միտքան եղբարք զարմացմամբ վրաս կը նայէին : Ես Սաւուղի դամ մեռելահան հմայող կնոջ նման կը խօսէի ներսէսի հետ , որ իւր փոխուելէն հօքը իւր Եղիական մոշկեալին սակաւաթիւ Հայ եկեղեցականաց վերայ հանգչեցաւ . նոր ցաւեր կը սրտամէի Հայրապետին որ իւր մահէն զկնի եկան հասան ժողովուրդին վերայ , թէ եկեղեցւոյ բնին երկու կողմանէ վառագաւոր դիրքի մէջ կը տատանի : Երբեմն Բրեթիլից կողմը կը հակի , եւ երբեմն Արժիկցի փառամոլ սուրմակներ կը բռնեն զբնին , հաւատ կը վաճառի ընդ անտի կենցալոյս :

Բազէշ

ՀԱՆԴԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Մայիս 31, քսո 302, և 303-ին 12, քսո 1, 4886

ԳԱՂԱՑԻ ԻՇԽԱՆԱՅ ԱՐՏԱՔՍՈՒՄԸ

Յունիս 2 թուականաւ Բարիդէ պրուած նամակ մը կու տայ մանրամասն տեղեկու թիւներ Արքայադուն իշխանաց արտաքսման Ծրագրոյ վրայ: Պաշտօնէութիւնը նախ ներկայացուց ծրագիր մը որ ըսելէ ետքը թէ կառավարութեան ասկէ առաջ ցուցած մեղմութիւնը պատճառ միտն էր չորս յանգիւցեցութիւններ դործուելու, կը արտադրէ թէ կառավարութիւնն արտօնութիւն ունի Գաղիոյ տարածքի այս իշխանները, եւ թէ անոնցմէ ով որ մանէ երկրէն ներս պիտի բանտարկուի 2է մինչեւ 3 տարի, եւ թէ այդ պայմանաւորմէն ետքը պիտի տարուի Գաղիոյ սահմանադրութիւնը: Այս ծրագիրը թէպէտ առաջարկուեցաւ Խորհրդարանին, զո՞ւ չըրաւ սակայն Գահէին 4 Արմատական անգամները, եւ երկու անգամ լիծաբանութեան ետքը իրաւաստութիւն մը դոյալու նախագահ Մ. Կրէլի միջամտութեամբ, որ, ինչպէս գրեցինք անցեալ շաբթուան վերջին լրոց մէջ, պարտաւորիչ կ'ընէ արտաքսումը 2 Օրէնսնեան եւ 2 Պատարարութեան իշխանաց որ եւ մերժուորացոյն ժառանգ գահուն, եւ կառավարութեան կամքէն կ'սկսուի Ե միւսներուն արտաքսումը: Վերջիշեալ նամակը գրողը կը գուշակէ թէ երեք շաբթէն այս ծրագիր կ'ըլլայ օրէնք, եւ 4 իշխանք կը մեկնին Գաղիոյ երկրէն: Նարոյնն իշխան յունիս 7-ին հրատարակելով նամակ մը կը բողոքէ իւր արտաքսման դէմ քսո որում ինք չէ թեկնածու գահուն:

Անշուշտ Հանրապետութիւնն իրաւունք ունի պաշտպանել զինք ընդդէմ իւր թշնամեաց, բայց չերեւիր լան մը կատարուած Բարիզու կոմսին կամ որ եւ իցէ ուրիշ իշխանի կողմանէ որով արդարանայ առաջարկուող օրէնքը: 2-րդ տարակոյս թէ ծրագիրն է ընդդէմ Մ. տը Ֆրէյսինէի անձնական գաղտնիքին ի վերայ արդարութեան, բայց նա կ'ընդունի զայն որպէս զի մնայ իւր պաշտօնին գլուխը:

Կառավարութեան ծրագրոյն տեղ ուրիշ մը ներկայացուած է Խորհրդարանին Մայրաքոյն արմատական Մ. Պազլիէ: Կ'ըսէ թէ իշխանաց ներկայութիւնը զիստ մը չըբերէ Հանրապետութեան, բայց կ'ընդունի թէ անոնք տէր են ստացուածոց դորս անպատշաճ եւ զանազան ստացում են, եւ վաճառորդ կ'առաջարկէ որ անոնց ստացուածք դրուին ազգին արտադրութեան ներքեւ, եւ թէ անոնք դործածուին իբրեւ ազգային դոմար դրամոյ ի նպաստ ծերացած անձանց: Այս ծրագիրը լաւագոյն է քան կառավարութեան ծրագիրն սա նկատմամբ որ չցուցներ երկիւղ: Ստուգելու շատ երկուտ կը ցուցնէ զինք Հանրապետութիւնը այսչափ խռովելով վաճառորդ իշխան մը մեծ հանդէս կ'ընէ իւր դատեր ամուսնութեան տոթիւ:

Բայց իշխանաց ստացուածոց վաճառումը պիտի ըլլայ մեծ անիրաւութիւն: Ստոյգ է թէ Լուի Ֆրիլի թագաւորը, հաւ Բարիզու կոմսին, կը գործածէր իւր զիւրք՝ աւելցունել իւր հարստութիւնը: Բայց այժմ 38 տարի անցած է յորմէ հեռէ նա եղաւ դահլիճէ, եւ ստացուածքը որ կը դառնուի իշխանաց ձեռքն այսչափ ժամանակ, իրաւամբ անոնցն է: Այս իշխանաց հարստացումն է Տիւր Թ'Օմալ, հօրեղբայր Բարիզու կոմսին, եւ նա իւր ընդարձակ կալուածքը, Շանթիլի, ժառանգած չէ Լուի Ֆրիլիէ, այլ անելի

հին նախնիներէ: Տիւր Թ'Օմալ այնպիսի մարդ է, որով Գաղիոյ ազգը կրնայ պարծիլ իրաւամբ, նորա ազգանդոյն եւ ուղիղ վարուց հոմար: Նա էր որ իբրեւ խորհրդակիւն կառավարութիւնէն կարգեալ ըրաւ հզօր ձեռնարկութիւններն ընդդէմ Մարտիալտ Պազլիէի Մէջի յանձման համար Ֆրանզոյ-Գերմանական պատերազմին մէջ, որոյ վախճանն եղաւ Մարտիալտի դատապարտութիւնը եւ բանտարկութիւնը: Եւ այժմ կառավարութեան քուէարկելն զնա արքային նորա ձեռութեան հառակին եւ վատաբողջութեանը մէջ, ուրիշ բան չէ բայց եթէ մեծ անիրաւութիւն:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ըստ նորոգ կորգադրութեան որ կ'ընել է ի մէջ Կայս. դանձուն եւ Կայս. Օսմանեան զրամանեղանին, զրամանեղանը վճարած է 450,000 Օսմ. լիրա 750,000 լիրայի նոր հաշուոյն դէմ, որ պիտի գործածուի Բոսնիայի ամառայն պաշտօնակալաց թոշակներուն: Մընացածը պիտի վճարուի 2 ամսէն երկու մասնական վճարումով:

Ամերիկեան Քիւլօ մարտանաւը մտաւ մայրաքաղաքի նաւահանգիստը անցեալ երկուշաբթի օր, ծովակալ Ֆրանքլինի հրամանատարութեան ներքեւ, որ է պետ Միջերկրական ծովու Ամերիկեան նաւատորմին: Ամերիկայի քաղաքական պատերազմին ժամանակը Քիւլօ ընկղմեց Ալապամո դաշնակցային նաւը սաստիկ նաւային մարտէ ետքը, որ տեւեց քանի մը ժամ: Ալապամո ձախայ ելած էր Անգղիայէ եւ մարտը տեղի ունեցաւ Շէրպուրկի մօտ Գաղիոյ ծովափանց վրայ:

Մոսքուայէ առնուած լուրերէ կ'իմանանք թէ մէկ միլիոն ռուպլի ստորագրուած է ի Ռուսիա կառուցանելու համար յիշատակ մը Շիւրպայի կրճին մէջ ուր այնչափ արիւնահեղ ճակատամարտը տեղի ունեցան անցեալ Թուրքոյ-Ռուսական պատերազմին ժամանակը: Կ'ըսուի թէ յիշատակը պիտի ըլլայ մենաստանի մը կառուցումը:

Ըստ Լէվալի Հէլօւի յեղուղակաց խումբ մը կը մտնէ Ազրիանուպոլսոյ կուսակալութեան Բախուճա քէօյ անուն գիւղը անցեալ շաբաթ գիշեր, մայիս 29, եւ բնակիչները վախցունելով հրացաններու արձակմամբ այնպէս որ անոնք դուրս չելլեն իրենց տուներէն, կը մտնեն տուն մը կտրծելով զայն ամուսնէ հարուստին տունը, մահու չափ կը վիրաւորեն ներսը գտնուողը որ էր կին մը եւ բոլորովին կը կողոպտեն տունը: Մօտագոյն քաղաքի, Տիմէթոքայի, զինուորական իշխանութիւնը անոնց ետեւէն կ'էնան, բայց ի զուր:

Կ'անկաղուի թէ Պուլկարիոյ եւ Արեւ. Բուսնիլի խորհրդարանը միանալով պիտի կազմեն ի Սոֆիա մի ազգային ժողով յունիս 14-ին: Այսպիսի ժողով մը նշաւակ պիտի ըլլայ առարկութեանց, վաճառքի կը ցուցնէ աւելի սերտ միութիւն այն գաւառաց քան որչափ կայ անոնց մէջ իրապէս: Պուլկարիա եւ Արեւ. Բուսնիլի իրար ձուլումը չեն այլ միայն ընդունած են թոյլտուութիւն ունենալ անձնական միութիւն մի իշխանի կառավարութեան ներքեւ: Սակայն կան փառտեր ի նպաստ այս տարի կատարելի խառն ժողովոյ, եւ եթէ Բ. Դուրը չընդգիծանար անոր, պատճառն այն է որ կը համարի թէ այս փաստերը կը հակակշռեն միւս կողման փաստերը:

Կարեւոր քայլեր պիտի առնուին այս տա-

րի: Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ մէջտեղ կարգադրութիւնը պիտի վաւերացուին: Իշխանին իշխանութիւնը պիտի հաստատուի, եւ անտարակոյս Բ. Դուրը կը նկատէ զայս լաւագոյն գրաւ հարկատու գաւառաց զորգացման եւ հպատակութեան առ գերիշխան Պետութիւնն: Արեւ. Բուսնիլի կազմակերպ կանադոյն վերստին քննութեան պաշտօնն ունեցող յանձնախմբոյն Պուլկար անգամը պիտի անուանին եւ հրահանգ ընդունին, մարտային սակաւնոց խնդիրը պիտի քննուի, պիտի քննուի նաեւ իշխանապետութեան եւ ինքնօրէն գաւառին փոխուած յորարերութեանց բոլոր հետեւանքները: Բոլոր այս խնդիրներն քսո արժանուոյն քննելու համար թերեւս օգտակար պիտի ըլլայ իրարու միացունել երկու ժողովոց եւս իմաստութիւնը: Եւ մասնաւորապէս բաղձալի է որ իշխանը մօտ դառնուի անոնց ի գործ զննել իւր իմաստուն եւ չափաւորիչ ազգեցութիւնը այն ժողովոց վրայ, որ անկարելի պիտի ըլլայ եթէ անոնք զատ տեղեր եւ միւս նոյն ժամանակ ժողովուին:

Բ. Դուրը չըջարեալան մը ուղղելով Կ. պոլսոյ դեսպանատանց, կը յայտարարէ թէ արգելուած է ցորեն եւ արմուիք դուրս հանել Պաղատաու կուսակալութիւնէն:

Եգիպտական կառավարութիւնը հետամուտ է Ամերիկացի Մր. Թուէտի յանձնել քարիւղի հորերուն վերաբերեալ գործերը: Մր. Թուէտը այցելած է այն հողերն ուր կը գտնուին քարիւղի հորեր եւ կը կարծէ թէ նշաններ կան շատ քարիւղոյ բայց չըսեր բան մը թէ ինչ աստիճան ազնուութիւն ունի:

Արեւ. Բուսնիլի մեզ այսչափ մօտ ըլլալով հանդերձ վերջին ընտրութեանց վրայ առնուած լուրերուն սակաւութիւնն է զարմանալի: Բուսնիական լրագրի մը խօսքին նայելով ընդգիծալի կուսակցութիւնն առ հասարակ յաջողած է երկրորդ ընտրութեանց մէջ, այսինքն անոնք որոց մէջ չեղան ընտրութիւնը առաջին քուէարկութեան ժամանակ, եւ ընդգիծալի կուսակցութեան լրագիրը կ'ըսեն թէ իրենց կողմէն ընտրուած են 36 անձինք ամբողջ 91 երեսփոխաններէն: Այսու ամենայնիւ զայս պարտ է ընդունել զգուշութեամբ: Ընդգիծալի կուսակցութիւնը կ'ըսէ նաեւ թէ անոնց բարեկամաց շատը քուէ չտուին առ անի չհամարձակելով: Հերձուած կամ անհամաձայնութիւն մը տեղի ունեցած է կառավարութեան կուսակցաց մէջ: Անձնական կոխ մը Մ. Բարալիլի, առաջին պաշտօնէին եւ Մ. Բատուլանֆի, արդարութեան պաշտօնէին, մէջտեղ, պատճառ եղաւ այս վերջնոյն հրաժարման, եւ նա այժմ ընդդէմ Մ. Բարալիլիին կուսակցութեան մը գլուխն անցած է:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Միացեալ Նահանգաց նախագահ Մր. Քըլիվէնտ ամուսնացաւ նախագահի ապարանքին մէջ յունիս 2-ին: Մր. Քլիվէնտ թէպէտ է 49 տարեկան, տմուրի էր ցարդ: Տիկինը որ այսպէս կը կոչուի օգնել Մր. Քլիվէնտի պատուել անցելունքն «Սպիտակ Տան» հիւրընկալութեան սրահին մէջ, իւր ամուսնոյն տարիքին կէսէն քիչ պակաս տարիք ունի, եւ կ'ըսուի թէ բաց ի անձնապէս գեղեցիկ եւ կարի յոյժ կըլիւր լինելէ կը բերէ իւր ամուսնոյն 500,000 տալէրի օժիտ մը: Պսակի օրհնութիւնը կատարուեցաւ հանգարտ եւ առանց մեծ հանդէսներու: Ներկայ կը գտնուէին 28 անձինք միայն, եւ պսա-

